

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Konu Özetleri

Ünite 7 : Uluslararası İlişkilerimiz **Konu : Ülkemizin Üstlendiği Uluslararası Roller**

Bir ülke, coğrafi konumundan dolayı elde ettiği ekonomik, siyasi, askerî ve kültürel güçle dış siyasetini oluşturup yönlendirebilir. Buna bir ülkenin jeopolitik konumu adı verilir. Ülkemizin dünya üzerinde bulunduğu konum ülkemize bazı avantajlar sağlamıştır.

Türkiye; Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirine en çok yaklaştığı konumda bulunmaktadır. Bu nedenle dünyanın önemli geçiş yolları ülkemizde bulunmakta ve ülkemiz, bu üç kıta arasında bir köprü görevi görmektedir. Türkiye, petrol ve doğal gaz kaynaklarının büyük bir bölümünü elinde bulunduran Orta Doğu ve Asya ülkelerine yakın bir konumdadır. Ülkemizin bu konumu Asya ve Avrupa kıtaları arasında petrol ve doğal gaz sevkiyatının ülkemiz üzerinden yapılmasına olanak sağlamaktadır. Örneğin Azerbaycan'ın Bakü şehrinde çıkarılan petrol, boru hatları sayesinde Gürcistan'ın Tiflis şehrinde geçerek Ceyhan'a (Adana) ulaşır. Petrol, buradan limanlarda tanker gemilere yüklenerek diğer ülkelere gönderilir. Ülkemiz de bu sayede ekonomik olarak kazanç elde eder.

Boğazlar ve kanallar bulunduğu ülkelere önemli özellikler kazandırır. Panama'da bulunan Panama Kanalı, Mısır'da bulunan Süveyş Kanalı, İspanya ve Fas arasında bulunan Cebelitarık Boğazı bunlara örnektir. Ülkemizde yer alan İstanbul ve Çanakkale boğazları deniz ulaşımı açısından oldukça önemlidir. Karadeniz ve Akdeniz arasındaki deniz ulaşımı Türkiye'nin kontrolündedir. Karadeniz'e kıyısı olan ülkelere ait gemiler bu boğazları kullanarak Ege ve Akdeniz'e ulaşmaktadır.

Türkiye'nin üzerinde kurulduğu Anadolu toprakları tarihte birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Bu bakımdan Türkiye tarihî mekân, tarihî eser ve tarihî nesneler yönünden zengin ülkeler arasında yer almaktadır. Bu durum ülkemize kültürel bir güç kazandırmıştır. Dünyanın birçok yerinden insanlar ülkemizi turist olarak ziyaret etmektedir. Böylece ülkemiz hem ekonomik kazanç elde etmekte hem de dünyanın önemli bir kültür merkezi olarak uluslararası rol üstlenmektedir.

Türkiye, üç tarafı denizlerle çevrili ve ılıman iklime sahip bir ülkedir. Ülkemiz su kaynakları bakımından zengindir ve verimli tarım arazilerine sahiptir. Bu sayede ülkemizde tarım ve hayvancılık gelişmiştir. Üretilen tarım ve hayvancılık ürünleri dünyanın çeşitli yerlerine ihraç edilmektedir. Ülkemiz aynı zamanda zengin yer altı kaynaklarına sahiptir. Örneğin, dünyadaki bor madeni rezervlerinin yaklaşık %65'i Türkiye'de bulunmaktadır. Ülkemizin "geleceğin petrolü" olarak nitelendirilen bor madeni rezervlerine sahip olması, gelecekte siyasi ve ekonomik olarak daha da güçlü bir konuma gelmesini sağlayacaktır.

Türkiye askerî güç bakımından dünyanın sayılı ülkeleri arasında yer almaktadır. Ülkemiz sahip olduğu güçlü ordusuyla hakimiyet sürdüğü topraklarda barış ve huzurun teminatı durumundadır. Türkiye siyasi ve askerî gücünü kullanarak Orta Doğu, Balkanlar ve Kafkaslar'da meydana gelen sorunların çözümünde etkin bir rol oynamaktadır.

Ülkemiz jeopolitik konumundan dolayı sahip olduğu özellikler sayesinde uluslararası birçok kuruluşun üyesi veya kurucusu olmuştur. Bu durum ülkemizin dünyada siyasi, kültürel, ekonomik ve askerî açılardan çeşitli roller üstlenmesini sağlamıştır. Şimdi bu kuruluşlardan bazılarını ülkemizin üstlendiği uluslararası roller açısından inceleyelim.

Birleşmiş Milletler Teşkilatı (BM)

Birleşmiş Milletler Teşkilatı (Görsel 7.27) 1945 yılında kurulmuştur. Merkezi ABD'nin New York şehrinde bulunan teşkilata 193 ülke üyedir. Türkiye, kurucu üyeler arasında yer almaktadır. Teşkilatın temel amaçları;

- Savaşları ve barışa yönelik tehditleri önlemek,
- Ülkeler arasında dostane ilişkiler kurmak,
- Uluslararası ekonomik ve sosyal iş birliğini sağlamaktır.



*Birleşmiş Milletler Teşkilatının
amblemi*

Türkiye, Birleşmiş Milletlerin gündeminde olan konularda yapıcı ve uzlaştııcı bir rol oynamaya gayret etmektedir. Üye devletler ekonomik güçleriyle orantılı olarak teşkilata maddi yardım yapmaktadır. Ekonomik olarak sürekli bir büyüme içinde olan ülkemizin teşkilata yapmış olduğu para yardımı yıldan yıla artmaktadır. Ayrıca Türkiye kendisini doğrudan ilgilendirmese de diğer üye ülkelerin önemli gördüğü birçok konuda aktif bir politika izlemekte ve ülkelerin sorunlarına çözümler getirmeye çalışmaktadır. Birleşmiş Milletlerin tüm dünya insanların umudu olma niteliğini sürdürmesi gerektiği inancıyla, teşkilat sisteminin daha iyi işlemesine yönelik adımları desteklemektedir.

Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO)

1952 yılından bu yana üyesi olduğumuz NATO (Görsel 7.28), ülkemizin güvenliğinin temininde merkezi bir role sahip olmuştur. Bunun karşılığında ülkemiz diğer müttefikleriyle ortak değerlerin savunulması yönünde üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmiştir. Türkiye, NATO'nun dünya çapında yaptığı faaliyetlere yeri geldiğinde askeri gücüyle destek vermektedir.



NATO'nun amblemi

Avrupa Konseyi (AK)

Avrupa Konseyi (Görsel 7.29), 5 Mayıs 1949 tarihinde kurulmuştur. Merkezi, Fransa'nın Strazburg şehrinde bulunmaktadır. Teşkilatın amaçları şöyledir:

- İnsan hakları ve demokrasi ilkelerini korumak ve güçlendirmek,
- Irkçılık, hoşgörüsüzlük ve yabancı düşmanlığı, sosyal dışlanma, uyuşturucu madde ve çevre konularında sorunlara çözüm aramak,
- Üye ülkelerin sosyal ve kültürel alanlarda ilerlemesine ve gelişmesine katkıda bulunmaktır.



Avrupa Konseyinin amblemi

Türkiye, Avrupa Konseyinin kurucu üyeleri arasında kabul edilmektedir. Ülkemiz bu teşkilatın kuruluş ve gelişim yıllarında, Avrupa'nın II. Dünya Savaşı sonrasında içinde bulunduğu kötü

durumdan çıkması ve yeniden birleşme yoluna gitmesi için çaba göstermiştir. Türk milletvekilleri teşkilatın kuruluşundan bu yana Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisinde görev yapmaktadır.

Gelişmekte Olan 20 Ülke (G-20)

G-20, uluslararası sistemde başlıca gelişmiş ülkeler ile önemi ve ağırlığı hızla artan gelişmekte olan ülkeler arasında ekonomik ilişkileri artırmak amacıyla kurulmuştur. Türkiye, siyasi ve ekonomik özellikleri bakımından bu ülkeler arasında koordinasyonu sağlayabilen önemli bir ülkedir. Bu nedenle ülkemiz G-20'nin çalışmalarına aktif katkılar sağlamaktadır. Türkiye, 1 Aralık 2014 yılında üstlendiği G-20 dönem başkanlığını 15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen Liderler Zirvesi'nde başarıyla tamamlamıştır (Görsel 7.30).



İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)

İslam İşbirliği Teşkilatı (Görsel 7.31), İslam dünyasının hak ve çıkarlarını korumak, üye devletler arasında iş birliği ve dayanışmayı güçlendirmek amacıyla 25 Eylül 1969 tarihinde kurulmuştur. Merkezi, Suudi Arabistan'ın Cidde şehrinde yer almaktadır. Teşkilata 57 ülke üyedir. Türkiye, teşkilatın kurucu üyeleri arasında olup aktif bir şekilde faaliyet göstermektedir. Ülkemiz, üye ülkeler arasında iş birliğini artırmaya yönelik çeşitli projeler üretmekte ve mevcut projelere de destek vermektedir.



Sizler de yaşamınızın ilerleyen dönemlerinde uluslararası kurum veya kuruluşlarda yer alabilir ve çalışabilirsiniz. Bu amaçla öncelikle yapılması gerekenlerden biri yabancı dil öğrenmektir. Yabancı dil öğrendiğinizde uluslararası kurum ve kuruluşlarda görevli diğer milletlerden insanlarla kolayca iletişim sağlayabilirsiniz.